

LO CATALANISTA

Setmanari defensor dels interessos morals y materials de Catalunya

La correspondencia al Director.—Los originals no 's tornan

DIRECCIÓ, REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ
Carrer de las Tres-Creus, n.º 9
SABADELL

PREUS DE SUSCRIPCIÓ
Sabadell 2 rals al mes.
Fora 8 " trimestre.
Un número sol. 1 "
Anuncis á preus convencionals.

Biblioteca de LO CATALANISTA

APLECH DE POESÍAS

publicadas en aquest periódich

EN LO PRIMER ANY DE SA FUNDACIÓ

Forma un volúm en octáu de 170 planas y conté composicions dels següents autors:

Agnés Armengol de Badia, Dolors Moncerdá de Maciá, Joaquim Aynó y Rabell, Bonaventura Bassegoda, A. Bori y Fontestá, Víctor Brossa y Sangerman, Joaquim Cabot y Rovira, Joseph Calonge, Anton de P. Capmany, Jaume Collell, J. Cortils y Viota, Modest Durán y Folguera, Joan Freixa y Cos, J. Got y Anguera, Angel Guimerá, Francesch Matheu, E. Moliné y Brasés, Jaume Novellas de Molins, Joan Pons y Massaveu, J. Puig y Cassanyas, Manel Ribot y Serra, J. Riera y Bertran, Rafel Sales, Pau Sans y Guitart Eduart Toda, Jascinto Torres y Reyató, Jascinto Verdaguer y Jaume Vinyals y Monclús.

Preu: UNA PESSETA

Pera 'ls suscritors: DOS RALS

Estará de venda á Sabadell en lo Centre de Suscripcions de Llorens Lladó, Sant Pau, número 4, y en la Imprempta d' aquest periódich, Capmany, número 18.

J A U M E

NOVELA CATALANA

PER

JOSEPH PIN Y SOLER

II

Després d'haver passat una lleugera revista dels principals personatges que prenen part en aquesta novel·la, deixarem la figura de 'n *Jaume* pera presentar-lo ab lo desentrotlló del argument, convensuts de que aixís no corrém lo perill de descolorir-lo y desvirtuar-lo al treure'l d'un march prou admirable pera que hi ficsém l'atenció y d'entre mitj d'unas notas de color tant pujadas y d'uns clars y obscurs de tant bon efecte com aquells ab que ha procurat rodejar-lo son autor. No volém dir ab aixó precisament que al *Jaume* li sian indispensables ni aquell ni aquestas pera ser llegit; mes es tant sencilla l'acció de la novel·la que estém segurs que l'interés que desperta minvaria considerablement sols descartant-ne part del un y encare que no fos mes que, algun ó algunas de las altres. Ab tot y aixó, mes de un n'hi haurá—y ho dihem perque mes d'un n'hem trobat ab aquesta opinió—que cregui no ser prou justificat lo titol del llibre al preguntar-se un cop l'hagi llegit, lo mateix que 'ns preguntarem al terminar la primera obra del Sr. Pin y de 'n *Jaume*, que n'es? ¿com, perque y de quina manera acaba? Afortunadament aquesta vegada nos queda la prometença d'un altre llibre y per ella podém esperar una segona part del *Jaume* que ho será la tercera de *La Família dels Garrigas*, ab lo qual nos demostrará son autor que si no es de bon gust seguir la preocupació antiga per la qual se donava fi á una acció fent perdre en desfet temporal als personatges que sobraven, tampoch es convenient seguir la moderna que donant mes importancia á la forma que al fondo, aixís posa punt final á un llibre ab la sanch d'un desafió, com ab lo primer crit d'una deshonra; precisament á nostre entendre la verdadera novel·la en la majoria de cassos comensa per aquí; potser se 'ns parlará per contradir-nos, de costums, de veritat, de naturalisme... aquí es allá hont deu mostrarse l'autor; aquell que sápigam compaginar las duas condicions que fan de la no-

vela l' obra bella y l' obra instructiva (moral), aquell serà 'l verdader novelista.

¿Es aquest lo camí emprés per lo Sr. Pin y Soler? A nostre entendre y per lo que toca á argument, hem de confessar que no tant sols l' ha comensat sino que ab peus segurs l' ha seguit sense apartarsen ni un moment. En *La Familia dels Garrigas* aixís vegerem repartits los papers pera deduhir de las respectivas accions que per sa naturalitat son obligadas, los resultats que á cada un li pertocavan, conseguint ab aixó una impressió tant favorable per part de qui 'l llegeix, que com deya un de nostres companys al ocuparsen, fa esclamar já quants pares de familia convindría la lectura d' aquest llibre! En *Jaume* podem dir que si no 's manifesta de relleu aquesta condició no es pas porque deixi de serhi sino porque en realitat, en ell mes que estudi de causas com en aquella, han de buscarshi conseqüencias de las mateixas, de qual observació únicament pot dependre la opinió y judici qu' han de formar de la conducta de 'n Jaume.

Comensa l' autor dihentnos d' ell *que al naixer no pogué mamar llet de sa mare*; afegimhi que á la pobre casi no la va coneixer y que del seu pare tota la vida ha de portarne recorts ja que per una de sas entremaliaduras de xicot, *sols necessita veure un mirall y reparar lo trench que rebut per la ma paterna se feu en lo cantell d' un banch... ran dels cabells... prop del pols esquerra, una costreta en forma de T... devegadas roja, altres confusa, esborrada*, y be podrém per anticipat endevinar lo caracter del Jaume. Set capítols després ab los quals haurém llegit curiosíssims detalls de sa infantesa y per medi dels quals lo podrém coneixer per complert, entrarem en lo que 's titula *Soldadura*, epígrafe que indica per ahont queda afegida la present novela á la anterior y desde quin punt entrém en lo verdader período d' acció de la mateixa.

Aquell *Jaumet* que 'ns havíam ja acostumat á contemplarlo lleuger y aixelabrat, ple de sentiments generosos responedors sempre d' un cor impresionable y apassionat, lo trobém ara de retorn á sa casa per la noticia de la mort del seu pare, venint d' allá d' allá, de seguir mon darrera 'ls ideals de la música, perseguit per las penalitats del artista, faltat de recursos si be massa sobrat d' ilusions; mes lo temps y l' experiencia que 'n la majoría de cassos tot lo mes que poden es

posar anys á la existencia d' un home, no han pas cambiat l' esperit ni 'l cor de nostre protagonista y per aixó es que afanyós de gloria no pas de profit, mentres amorós cuyda y distreu en sa convalescencia al pobre Narcís y á sa germana Mercé malparats tots dos l' un de la *cayguda* material y l' altre de la sotraquejada moral, los hi explica l' argument y 'ls hi fa saborejar á trossos, la seua ópera *Carthago* qual primera representació conceptua ell que ha de conduhirlo á la *meta* dels seus desitjos: al pedestal de la gloria. Com si no fossin prous agents lo vol de sa fantasía y la poderosa empenta de sos somnis daurats, altre passió li afegeix sas forsas y aquell que fins ara dalía per un nom que satisfés tant sols lo seu amor propi, á poch desespera pera satisfer un cor enamorat.

Lo Jaume qual ample esperit apenas si trobava espays pera desfogarse dintre la ciutat de Tarragona, al cap de poch n' hi troba massa. La causalitat lo porta frech á frech d' un ser allí tant original com ell: la Guadalupe: una noya ilustrada, rica, un si es ó no es orgullosa com pagada de las escepcionals condicions que l' adornan, que després de despreciar als numerosos pretendents que li feyan l' aleta, troba en aquell reunits los desitjos de sa fantasía y al primer envit s' hi entrega ab los brassos oberts y 'ls llabis mitj contrets pera sagellar sobre 'ls d' ell la passió que 'ls anima. Diguemho tot: aquest primer petó se 'l feyan al altre part del *Pont del diable*.

D' allavors ensá cada día mes la representació de *Carthago* preocupa al Jaume, qui per últim logra posarla al ensaig; pera 'l qual baixa á Barcelona; la *prima donna* que interpreta part de l' ópera, es prou aixerida y prou artista pera que 'l Jaume hi ficsi l' atenció, no pas per enamorsen, mes si pera lligar lo nús de l' amiatat que 's causa del rompiment de la Guadalupe ab ell, al serne aquesta sabedora ab detalls exagerats que li proporciona ¿quí? en *Bernat*, l' antich soci del seu pare en lo tráfic de carn negra, fonament de la fortuna que ostenta; en *Bernat* preten á la Guadalupe y enterat *casualment* de las relacions del Jaume ab la Paulina, las posa á contribució pera arrodonir los seus plans de casament.

Fins aquí lo desentrotllo de la novela per arribar al conflicte; en altre article ja que aquest comensa á ser massa llarch continuarem l' exposició y estudi del mateix.

JOAN FREIXA Y COS.

SECCIÓ POLÍTICA

Copiem de *El Imparcial*:

«Avuy comensará á publicar la *Gaceta* 'l text del Códich Civil.

Per fi ha arribat pera 'l senyor Alonso Martinez 'l dissapte de sa creació.

Es á dir, lo dia de descans.»

Quina manera mes indirecta de dirli que plegui.

Y á fê que no vindria mal.

Perque autors com 'ls del Códich Civil, val mes que descansin.

Que 's el modo de que pugui descansar lo pays.

Segons un telégrama que publica *La Publicidad*, lo senyor Castelar anuncia sa arribada pera avuy á Barcelona.

¡Quina gloria pera la capital de Catalunya!

¡Tenir entre sos hostes al célebre orador possibilista, lo mes florero de nostra época!

Llàstima que en aquest temps las flors 's marceixin y 'l vent llenza sas fullas, escampantlas, secas y mustias per terra.

Quina pena pels pochs possibilistas qu' encara quedan.

En un article publicat en *El Imparcial* per lo senyor Ortega Munilla, dona gust veurer las alabansas que 's fan de Barcelona.

Lo qual res te d' estrany tota vegada que aquell senyor 's trobà are en la citada capital y es ja costum en los periodistas madrilenys, ferne exagerats elogis, quant hi están uns quants dias.

Lo que sí xoca en gran manera es la pregunta ab que comensa l' article aludit lo senyor Ortega Munilla.

Diu aixís:

¿Cuándo acabaremos los españoles de descubrir á España?

¿No 'ls hi sembla que aquesta pregunta feta ab tanta candidés, no pot esser mes curiosa?

Perque, vaja, que 'ls politichs madrilenys, que pretenen fer la felicitat del pays, confessin certs descobriments en aquestas fetxas, té molta sal.

Al fi y al cap, extrangeristas.

Prou sabian ells ahont queyan Biarritz, San Juan de Luz, Caunterots y altres punts de banys y aigues fora de Espanya.

Pero Barcelona...

Ves, que n' havian de fer aquells personatjes de coneixer la importancia que podia tenir en la nació espanyola.

Mentres ho recordessin un xiquet de tant en tant, pera matarla insensiblement ab sas malehidas armas lliure-cambistas...

Nosaltres sí que podriam dir ab tota la pena de la nostra ánima:

¿Quan acabarem los catalans de descubrir miserias en aquesta desdixada Espanya?

Lo *Diario de Barcelona* en un article encomiastich fins á las boyras pera 'n Pidal, lo califica, ab una sensillés que encanta, de *regionalista convencido*.

Com podia calificarlo de *artista sublime* ó *zapatero esmerado*.

Posat á calificar no costa gaire.

Y no saben en que 's funda lo vell *Diario* pera honrar á un home com 'n Pidal ab un calificatiu tan noble pera nosaltres com 'l de regionalista?

Donchs, ni mes ni menos que en las bestiesas que de nosaltres va dir en lo discurs de president dels Jochs Florals de Vigo y de las que ya nos en varem ocupar en un article del dia 2 del mes passat.

Sols per aixó y per una comparació del regionalisme ab las personas de la Santíssima Trinitat que son tres y una sola, lo caduch periódich barceloní 'l tracta com á qualsevol bon catalá de primera fila.

¡Que hi farém!

Cada hu dona no mes que lo que pot.

Y lo *Diario de Barcelona* ja no pot dar gran cosa mes que lo que 'ls anys li per melen.

Raresas de vell y caprítxos de *mestre*.

Diguiho sino la gazetilla apart que va fer un d'aquets días pera honrar la arribada de Cánovas á Barcelona.

A qui també tracta de regionalista com á tots los del partit conservador.

Y aixó que 'n Cánovas va pendrer los furs á las Vascongadas.

Potser per aquesta causa mereix lo nom de regionalista segons lo *Diario de Barcelona*.

¡Quina lógica y quina conseqüencia!

Ha arribat ja á Barcelona lo jefe del partit conservador don Anton Cánovas del Castillo.

Segons diu lo *Diario de Barcelona* l'esperaban en la estació de Fransa los mes importants conservadors de la capital y molts obrers catalans.

Devian ser los mateixos obrers que 's troban en vaga, gracias al *proteccionisme* del senyor Cánovas.

Á aquestas horas haurá vist ja aquest ilustre lo mes notable de Barcelona, y lo que aquesta ciutat hauria pogut esser, si fos vritat lo titol de eminent estadista espanyol, que sos correligionaris li donan.

També haurá vist lo monument á Colon.

Que petit se devia veurer devant la estatua del ilustre genovés, lo *gran home* d'Estat espanyol.

Los periódichs conservadors de Barcelona han rebut al senyor Cánovas, alabantlo fins als núvols y afirmant que es l'únich estadista de Espanya que te fama europea.

Aixó no li ha sentat be al encenser de 'n Castelar, *La Publicidad*, que ve á queixarse en los termes següents:

—No 'ns fa res que adulin á 'n Cánovas los seus porque tal es la seua obligació: pero suposar que ell es l'únich gallo, aixó no. D'altres n'hi han que li fan la competencia.

Per exemple.

En Castelar.

Que també es estadista de fama europea, donchs te tota la Fransa en son puny.

Al Cessar lo que es del Cessar...

Y apropòsit de 'n Castelar.
 Diuhen que farà un discurs en l' Ateneo de Barcelona sobre las *literaturas regionals*.

Ya ho sabíam.

A París parlà de la rassa llatina.

A las Vascongadas de las llegendacions forals.

A Madrid del uniformisme.

Y á Catalunya de las literaturas regionals.

Total: un *tuttilimundi*.

Ja 't coneix herbeta que 't dius marduix.

Lo qual vol dir que 'n Castelar es lo colmo de la galanteria.

Si fins diuhen que ara será uns quants dias *proteccionista*

Ó be *oportunist*a, que ara 'n diuhen alguns.

Veyám si encara li veurém fer los *xiquets de Valls*.

Y allavors podríam donarli 'l primer premi per sos incomparables equilibris.

¡Quanta barra! ¡Quanta barra! ¡Quanta barra!

Lo comité (?) possibilista de Sabadell ha anunciat per las cantonadas que 'l senyor Castelar pasará per aquesta ciutat aquest demati en l' exprés de Barcelona, pregant á sos correligionaris que vagin á saludarlo á la Estació.

¡Pobre Castelar!

Sols li faltava al *ilustre tribuno de la democracia* que sos amichs de Sabadell l' anunciessin per las cantonadas com á las *pildoras del Dr. Ayer* y la *Legia Fénix*.

¡Qué amigos tienes Benito!

Los federales están celebrán actualment á Madrid una *assemblea* pera acordar la constitució del partit conforme á sos principis.

Un detall per mostra.

Se tracta de organisar federalment lo regne de Leon.

Y al dir un de sos representants que l' Estat de Leon estava format per las provincias de Leon, Valladolid y Zamora, exclamá sorprés un altre:

—Y Palencia, que 's queda en mitj ¿per qué no entra en aquest Estat?

—Perque no vol—contesta un tercer—y per aixó es autónoma.

Es dir que no vol pactar.

Fácil es de compendrer que tal sistema idealment parlant será tan bó com se vullgui.

Pero aplicat á lo real...

Es sensillament una ridiculés.

UN APLAUSO

Lo diputat provincial per aquest districte, don Joseph Griera y Dolcet, intervingué 'l dimecres passat en las discussions del Congrés Económic Nacional que s' están verificant actualment á Barcelona, pera defensar las conclusions de la ponencia sobre 'l segon tema de la Secció de Industria, un de quals firmants era ell mateix.

Lo discurs del senyor Griera fou eminentment proteccionista.

Comensá protestant de que volgués atribuirse al lliure-cambi la grandiosa obra de la Exposició Universal; ben al contrari, en dita Exposició s' hi veuen prácticament demostradas las excelencias del sistema proteccionista, per quan en ella no hi existeixen solsament determinats productes agricolas, sino que s' hi mostran productes industrials elaborats en Espanya: lo qual desmenteix en absolut la afirmació dels que suposan que cada pays no més es apte pera explotar una font de riquesa.

Defensant ab calor la protecció, digué 'l senyor Grier a que 'ls catalans no desitjém exclusivament que 's fomentin las nostras industrias; volém ajuda pera tots los productors de Espanya, los agricultors y 'ls que no ho son: en una paraula, tenim sed de productes nacionals.

Referintse al assumpto de la ponencia que tracta de la explotació de la riquesa mineral de Espanya, manifestá que lo primer que 's deu procurar es afavorir la adquisició dels carbons del pays, dels quals se 'n podrian trobar en casi todas las provincias.

Recullint algunas paraulas dels congressistas que havían pres part en las discussions insinuant una transacció possible entre las dos escolas económicas, la protecció y 'l lliure-cambi, feu constar que á son judici es impossible tal transacció, porque 'l sistema primer se basa en lo regoneixement del Estat com á factor principal en l' avansament de la nació; mentres que 'l segon ho deixa tot á la desvalguda iniciativa del individuó la qual sempre será deficient y raquítica: ó millor dit, nosaltres regoneixém en l' Estat lo deber y sobre tot la necessitat de ser empresari ó quan menos subvencionador obligat del treball pera que aquest puga produhir excelents fruyts, y 'ls nostres adversaris sustentan lo principi de que 'l Estat deu ser mer expectador en la lluyta per la existencia, quedant á cárrech de l' individuó aislat la obra feixuga y dificilíssima de aixecar y sostenir lo temple de la riquesa pública.

Se demostra 'l senyor Grier a convensut partidari de que no s' acudís absolutament pera res al extranger de lo que puga obtenirse á casa. Excita en aquest punt lo patriotisme de tothom y calificá de verdadera mania l' instint de preferir lo de fora á lo propi y combatí las preocupacions dels que, ab son desamor per la pátria, contribuheixen á sostenir lo feudalisme industrial dels forasters que dominan nostres mercats.

Aplaudeix sense reserves los recents acorts de que 's construeixin á Espanya los barcos de la marina nacional, y, confirmant la idea de un altre congresista, feu notar que si s' hagués seguit á son temps oportú la mateixa conducta en la construcció dels ferro-carrils, avuy dia 's trobarian dintre d' Espanya inmensos capitals que passaren la frontera pera maymés tornar.

Insistí en la necessitat de la protecció y digué que no 'ns havia de molestar que 's fessin richs alguns productors, ja que sa riquesa redunda

en benefici del pays; apart de que augmentant sos capitals estarán en disposició de perfeccionar sas industrias. Precisament, insinuá 'l senyor Griera, las aspiracions de Catalunya son totas favorables á la riqueza general dels que trevallant honran á sa patria.

Se feu cárrech de la rectificació de alguns congresistas forasters que digueren haverse equivocat de mitj á mitj en lo concepte que tenian format de Catalunya y fent una brillant apologia de aquesta, defensantla de las injustas acusacions que se li tributan desde lluny sense atendre á sos fets eloqüentíssims.

Se 'ns ha calificat, digué 'l senyor Griera, de *el pueblo del acento catalán*; y tot ¿perqué? Per tenir nosaltres la delicadesa de usar lo idioma castellá ab los que 'l parlan, prescindint de la nostra llengua propia. Se 'ns ha motejat de *el pueblo del tanto por ciento*; á nosaltres que sabém fer una Exposició Universal, que honra á tota la nació, ab diners de nostre butxaca sense esperansa de guany y sens altra ajuda que un *préstamo al tanto por ciento de interés* per part del Govern apoyat en las Corts. Se 'ns ha insultat ab lo nom de *egoistas*; precisament sense atendre á que som la regió de Espanya que en major grau contribuheix á las cargas públicas, y sense recordar que, en las grants desdítas de la nació, quan las inundacions de Murcia y 'ls terratrémols de Andalusía, sortiren de Catalunya los mes respectables capitals pera aliviar la miseria dels germans abatuts. Se 'ns ha despreciat ab la nota de *exclusivistas*; y ningú deu fer memoria de que 'ls nostres representants han demanat sempre protecció pera 'ls interessos de totas las regions y de totas las fonts de riqueza encara que no radiquessin á Catalunya: vegis sino lo que demanarem pera las farinas castellanas. Y finalment se 'ns ha l lensat á la cara la acusació de *separatistas*; olvidant ab ingratitude que las barretinas catalanas han defensat la independencia nacional y la integritat del territori en la Península y en Africa y en Cuba, honranthi á tot arreu ab son heroisme 'l sagrat pendó de las quatre barras.

Acabá 'l senyor Griera son discurs afirmant que després de havernos conegut d' aprop ab ocasió del Certamen Universal, ningú ha de duptar de que aquellas acusacions son totas indignas y falsas y afegint que si continuessin per verdaderas, no 's probaria altra cosa que mala fé y odiada voluntat en nostres detractors. Dirigi en darrer terme frasses eloqüentíssimas á la Exposició que tants beneficis pot reportar y terminá excitant á tots los de Espanya á usar de reciprocitat ab Catalunya no rebutjant sistemàticament sos productes, los quals d' altra manera deurían buscar mercats naturals en altres payssos ab las naturals conseqüencias que pogués ocasionar tal fluixedat ó independencia de relacions de la regió nostra ab las demés de Espanya.

No cal dir que 'l senyor Griera fou molt aplaudit en sa peroració, la

qual ha sigut una de las mes regionals del Congrès Económic.

Nosaltres ho celebrém de veras, perque, segons hem dit ja varias vegadas, nostre major orgull consistiria en poder fer constar en los anys de Sabadell que sos representants han sigut los primers en defensa de una manera sèria y decidida la justa causa del Regionalisme.

BENVINGUDA Y COMIAT ⁽¹⁾

AL DISTINGIT FELIBRE SENYOR BARÓ CARLES DE TOURTOULON

Aquí 'l tením, amichs! Es germá nostre
que adora de la Patria 'l sant tresor;
avuy partim ab ell lo nostre sostre
si fá temps hi partirem nostre cor

Del *Gran Rey* ell nos conta las mil gestas
que fan á nostre poble enorgullir,
y ab l' exemple de guerras y conquestas
nostre cor catalá sab fer glatir.

Ell revoca la sombra magestuosa
del Rey que en Montpeller (2) tingué 'l bressol
y que avuy al mirar sa herencia hermosa
gosará al menys un día sense dol.

Ell estreny de sa llar, casal de nobles,
uns llassos que 's desfeyan poch á poch,
y agermana ab sas obras á dos pobles
tan grans com Catalunya y Llangüedoc.

Nostra llengua que estima y que venera
troba alberch en sen digne *Mon Illat* (3);
y nostra musa tendra y falaguera
li té lo cor robat y 'l fá senti'.

Cada any quan brilla 'l sol y vá 'l felibre (4)
com aureneta lluny del lloch payral,
ell també ab veu que dintre del cor vibra
fá sentir sa *Lauseta* (5) sens igual.

Nostra llengua es també *Lauseta* ayrosa,
Ancel de libertat que vola ardit;

(1) Aquesta poesia fou llegida en la vetllada que la important associació de Barcelona «Lliga de Catalunya» celebrá 'l día 5 d' aquest mes en obsequi al distingit escriptor del Llangüedoc, senyor Baró Carles de Tourtoulon, qui ha elevat á las glorias nacionals catalanas un monument indestructible ab sa preciosa y patriótica Historia de Jaume 'l Conqueridor.

(2) Montpeller es també la patria natal del senyor Baró de Tourtoulon.

(3) *Revue du Monde Latin* s' anomena una importantíssima revista literaria, científica y política que dirigeix ab extraordinari acert lo senyor Baró de Tourtoulon. En ella hi ocupa sempre un lloch privilegia la literatura catalana.

(4) Lo nom *felibre* es un títol propi dels literats provensals.

(5) *Lauseta* s' anomena una poesia del senyor Baró de Tourtoulon.

com ella per la má de Deu gloriosa
lo casal hont se parla es benehit.

Benvingut y á reveure, noble mestre!
á Montpeller te 'n tornas y 'm sab greu;
la encaixada que 't don' ma pobra destra
voldria que no fos un trist adeu.

Mes ¿qué hi fá? Si hem de véurens al gran día
quan lo caliu d' avuy sia viu foch:
¡llavors t' abressarém ab alegría!
¡y nostra Patria *lliure* al Llangüedoc!

BONAVENTURA BASSEGODA

Barcelona 5 Octubre 1888.

NOVAS

Lo diumenge darrer hi hagué un escándol indescriptible en la plassa de toros de Barcelona.

Un torero, 'l *Belloto*, fou ferit de molta gravetat; un altre torero resultá contús, ab la cara plena de sanch.

Lo públich s' amotiná contra la presidencia y de fustas, pedras, ampollas, etc., no 'n vullguin mes al palco de la autoritat y al *redondel*. Los toreros degueren fugir pera no rebre.

La plassa ha quedat sense contra-barreras, alguns fragments del tendido deteriorats y ab los palcos, cadiras y demás tan destrossats com se vullgui.

Fins s' apedregá á la Guardia civil, segons se 'ns manifesta, y 's necessita tota la prudencia d' aquesta pera evitar desgracias de consideració. No obstant hi hagué alguns contusos.

Lo natural sería que aquets escándols obrissin los ulls de la gent sensata pera fer una campanya enérgica y decissiva conta l' espectacle embrutidor per excelencia. Pero no 's farà aixís. Estém acostumats á transigir ja ab alguns vicis per la por de no poder extirparlos. Son vicis que han passat á la categoría de *necessaris*.

¡Quina irrisió!

Al menys ajudinnos los bons cataláns ab totes sas forsas pera desterrarlos de aquesta morigerada terra. Catalunya nos ho agraphirá.

De una correspondencia de Buenos-Ayres que publicá nostre estimat colega *La Renaisença* aquesta setmana, ne rotallém lo següent fragment:

"Passant á un altre assumpto, dech dir que actualment s' está treballant en ordenar las adhesions rebudas al missatge de la "Lliga de Catalunya," presentat á la Reina Regent, per orde alfabétich de pobles y una volta aixó fet se 'n farà una tirada d' un parell de mils exemplars, pera regalarlos als catalans residents en aquesta América, inclohenthi las firmas de tots aquells que vulguin adherirshi."

Com poden veurer, donchs, los nostres llegidors, lo Missatge de la "Lliga de Catalunya," á la Reyna Regent, está acasionant notable sensació entre tots los catalans de América.

Ahir eran los de Cuba, avuy los de Buenos Ayres.

¿Y encara podem duptar un sol moment de que la rahó 'ns ajuda?
¡Avant! y sempre ¡avant!

La vetllada que en honor del ilustre literat rossellonés Baró de Tourtoulon tingué lloch la semana passada en los salons de la Lliga de Catalunya de Barcelona se vegé sumament concorreguda.

A dos quarts de deu obrí la sessió lo President don Lluís Domenech, que ho es accidental de la Lliga, pronunciant un discurs en elogi del obsequiat á qui en nom de tots doná la mes coral benvinguda, que feu estensiva també als coneguts escriptors valencians senyors Llorente y Bellmunt que assistían al acte.

Lo senyor Baró de Tourtoulon doná las gracias y manifestá que 'l amor que professa á Catalunya es gran y ho ha sigut sempre desde sa infantesa. Digué que 's complau en gran manera de veurer l' amor que 'ls fills de Catalunya senten per sa mare pátria y sols aixís ab la educació que tenen, es possible posar en práctica los medis de que 's valen pera arribar al logro dels fins que 's proposan, manifestant que es impossible fer desaparèixer la genialitat de Catalunya nació que ha de subsistir perque ha fet grans progressos que tenen sa sanció en lo grandíós acte dels Jochs Florals als que per desgracia no hi pogué assistir. Son discurs fou diferentas vegadas interromput per nutrits aplausos.

Los senyors Cabot, Llorente, Verdaguer y Callís, Matheu é Ixart llegiren preciosas poesías de nostres millors poetes, totas ellas dedicadas á nostre gran rey don Jaume I que valgueren repetits y atonadors aplausos als llegidors. Igualment foren aplaudits lo senyor Toda que doná lectura de la última part del hermós llibre del senyor Tourtoulón, llegint la comparació final que 'l ilustre escriptor francés fa entre Sant Lluís, Sant Ferrand, Alfons X y Jaume I, y 'l senyor Bassegoda per una oportuniíssima improvisació donant la benvinguda al senyor Baró de Tourtoulón.

Lo senyor Llorente tancá la festa manifestant que ell y son company lo senyor Bellmunt en nom de Valencia saludava al ilustre historiador de Jaume I; recullint de sa oferta que en lo vinent any assistirá á la inauguració de la estatua del rey catalá que Valencia alsa á sa memoria, com també digué quedavan convidats tots los catalans.

La sessió s' aixecá ab lo major entusiasme resultant una bella vetllada que feu convencer al senyor Baró de Tourtoulon las simpatías que li tenen los catalans y 'l orgull que 's conserva al recordar lo gloriós nom de Jaume I 'l conquistador.

Probablement demá dilluns tornarà á recorrer los carrers de la capital la cabalgata històrica en honor de Colón.

Molt nos plau que aixís siga, ja que de la manera en que surtí per primera vegada lo passat dilluns era imposible apreciar 'l merit de tant important manifestació.

En l' últim sorteig de la Lotería Nacional que ha sigut celebrat pel sistema de irradiació ha sortit premiat 'l n.º 02,844.

Lo passat dimecres á las 9:30 de la nit passá per nostra estació 'l tren real que conduhí á Madrid á S. M. F. lo rey de Portugal, ab son acompanyament y servey.

Brillant va esser lo dinar ab que obsequiaren al senyor baró de Tourtoulon en lo restaurant de Fransa gran número de catalanistas. Inicia 'ls brindis 'l erudit escriptor don Marian Aguiló contestantli l' ilustre escriptor á qui s' obsequiava ab frases entusiastas pera Catalunya y pera 'l renaixement patri. Seguiren altres brindis y 's llegiren travalls en prosa y en vers tots molts aplaudits sortint los comensals molts complacuts d' aquella selecta vetllada.

Ha sortit pera Bruselas, per ahont está pensionat per S. M. la Reina Regent, lo nen y ja expert violinista Lleó Fontova, fill de nostre amich lo director de la Companyia Catalana que actua en lo Teatro Romea. Segur es que per las aptituts que ha demostrat ja en tant difícil art, treurá molt profit dels estudis que va á emprendre en dita ciutat.

Circulan monedas d' un duro del any 85 falsas, molt ben fetas. Senyals pera conéixer-las: son mes brillants que las bonas, las patillas semblan postissas, en l' interior de la orella, envers la part superior, te un petit espay pla en lloch de ser abultat; los cabells del voltant de la orella y pols son defectuosos; per la part del escut, lo peu de la creu es mes baix que en los bons. La magrana del peu del escut sembla una ó. La diferencia de pes es molt poca, puig sols pesa cosa de mitj gram menos que las bonas.

Lo mestre Rodoreda ha posat ja en música l' himne que Mossen Jascinto Verdaguer ha escrit pera la festa de la Coronació de la imatge de la Mare de Deu de la Mercé. Dit mestre está organisant un gran coro d' homes pera que ab acompanyament de la Banda Municipal cantin l' expressat himne en lo curs de la professó, alternant ab un numerós coro de noyas.

Durant lo mes de Setembre próxim-passat s' hant prestat en lo "Socorro Sanitari" los següents serveys:

Curar á un jove unas cremaduras de primer grau que varen interesar las regions anteriors de las dugas camas.

Curar á un noy una fractura de la cuixa dreta.

Curar una ferida incissa del dit indicador de la má dreta á un home.

Curar una ferida contussa del cap á una noya.

Assistir á un noy afectat de una contussió en la cuixa.

Reduir una fractura del húmero ab sortida de fragment á un noy.

Curar á un home una ferida incissa del anular dret.

Al mateix temps, varen ferse 6 visitas dintre y 8 fora del Establiment.

S' assegura que la restauració del Monastir de Ripoll estará acabada en Juny del próxim any.

Donya Aurea Clavé, filla del malaguanyat vate d' igual apellido, ha compost sobre una poesia de don Frederich Soler, un coro ab orquesta, dedicat á la memoria del seu pare, pera esser cantat lo dia que s' inauguri 'l monument erigit á Clavé en la Rambla de Catalunya. Dita obra está dedicada al senyor Rius y Taulet.

Lo Saló d' espectacles del Ateneo Sabadellés 's vegé sumament concorregut la nit del

passat diumenge á causa sens dupte de despedirse per una temporada de aquella Societat las simpáticas artistas senyoretas Millanes.

Se posaren en escena primer; 'l'juguet inverossímil en un acte *El Polichinela* que al igual que la última vegada obtingué un bon desemenyo. Segon; se estrená la pessa en un acte y en vers, original de nostre amich y soci del Ateneo don Joseph Carreras, titulada: *Consecucncius...* Te un sencill argument y no deixa de mostrar bonas condicions en l' autor pera aquesta classe de comedietas, pero la versificació es bastant descuidada y posadas algunas escenas. Lo desemenyo no fou gaire regular á escepció del Sr. Padrós ab un paper de *criat*: aixó no obstant fou ben rebuda pel públich, essent cridat l' autor juntament ab los actors al escenari al acabarse la pessa. Seguidament la Srta. Carlota Millanes cantá ab molta finura una de las mes escullidas pesses de son repertori que tingué que repetir-se pera acallar los mereixedors aplausos del públich. Després cantaren ab molt acert y bon gust las Srtas. Millanes y el Sr. Soler (R.) acompanyats del coro general, lo coro de la ópera *La Sonámbula* que fou també estrepitosament aplaudit y va esser cridat al escenari al Mestre-director Sr. Sendra. Los Muxins compliren divinament son comés. Per fi se pó-sá en escena la opereta bufa-fantástica parodia del *Faust*, *Arturo de Palau solitari* que fou ben presentada per la Srta. Carlota Millanes y los Srs. Saret y Tarrida.

ANUNCI OFICIAL

CAIXA DE ESTALVIS DE SABADELL

Han ingressat fins aquesta fetxa 3,889 pessetas procedentas de 325 impositcions, essent 8 lo número de nous imponents.

S' han tornat 894 pessetas 48 céntims á demanda de 8 interessats.

Sabadell 7 de Octubre de 1888.—Lo Director, P. O. E. Verdiell.

SECCIÓ DE ANUNCIS

FABRICA LA MES ANTIGA

DE

TOTA CALSE D'EYNAS DE TALL Y DE AGRICULTOR

Cuynas económicas de tots tamanys y sistemas, baterías de ferro estanyat y de porcelana, pesses de ferro, fogons de tots tamanys y de diferents classes, etc., etc.

També s' adoban cuynas vellas y demás acessoris.

GRAN DIPÓSIT DE CARBÓ DE S. JOAN Y DE COK

DE

GRAUPERA GERMANS

PEDREGAR, NÚMS. 15 Y 18.—SABADELL

ANTIGA CASA TARRAL-LA

JOAN DAVIU (a) XIXINO

Especialistas éll y sa muller en operar, tallar y extraurer ULLS DE POLL y en la curació radical de UNYEROS, ha trasladat son domicili al carrer de Sant Domingo, n.º 8, al costat de la casa *Camila*.

TRES TARTANAS NOVAS

PERA VENDRE

Dirigirse al guarnicioner Joseph Cuadros, carrer de Sant Joan.

ENCUADERNACIONES BARATÍSSIMAS

Se fan de totas classes y preus, Ilustracions y Obras de lujo, Novelas, etc., etc. Los llibres se entregan á las 48 horas de encarregats.

CAPMANY, 18.—SABADELL

PERA 'LS MONTE-PIOS

Papeletas de cobro á 7, 8 y 9 rals milé, segons la classe del paper. 400 Estats, 80 rals; 1,000 Reglaments á 16 páginas, 35, 40 y 50 pesetas, segons la classe del paper.

Imprempta de J. Comas, Capmany, 18.—Sabadell

FESTA INAUGURAL DEL CENTRE CATALÁ DE SABADELL

Contenint tots los discursos y poesías que 's llegiren en la vetllada inaugural de dit Centre y los més importants del dinar que tingué lloch lo día 27 de Mars de 1887.

De venda en lo Centre de suscripcions de D. Llorens Lladó, carrer de Sant Pau, número 4, Sabadell.—Preu 1'50 pesetas.

APRENENT

Se 'n necesita un que desitji sé caixista y estiga al corrent de Gramática y lectura.

Informarán en la impremta d' aqueix periódich.

CANSONS PERA PIANO Y CANT

ORIGINALS DE

FRANCISCO ALIÓ

ab ilustracions del mateix

Lo cuadern elegantment encuadernat se ven á Barcelona en los principals magatzéms de música y en las llibrerías de Duran y Bori, Lopez, Puig y Verdaguer.

ANTONI RAVENTÓS

SERRALLER

*Especialitat en cadenas pera rodas de engranatge
de totas midas*

PREUS MODICHS

BARCELONA. — Olm, número 27. — BARCELONA

OBRA NOVA

J Á U M E

NOVELA CATALANA

PER

JOSEPH PIN Y SOLER

Se ven á Barcelona en las llibrerías de Lopez, Verdaguer, Puig y Durán y Bori, Magatzém de paper de Joan Almirall, Primpcesa, 16, y en la Administració de *La Renaixensa*, Xuclá, 13, baixos.

En Sabadell pot demanarse en lo Taller de Imprempta y Encuadernacions de Joan Comas, Capmany, 18.

PREU: 4 PESSETAS

Imprempta y Encuadernacions de Joan Comas Faura, carrer de Capmany 18. — SABADELL